

การวิจัยด้านอาชีวเวชศาสตร์ Innovations in Occupational health research

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) นายแพทย์ธีระ รามสูต

Professor (Special) Teera Ramasoota

ประธานมูลนิธิราชประชาสมาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่ปรึกษาสถาบันราชประชาสมาลัย

Chairman of the Rajaprachasamasai Foundation
under Royal Patronage and Advisor to the
Raj Pracha Samasai Institute

DOI: 10.14456/jrpsi.2026.8

คำสำคัญ: อาชีวเวชศาสตร์

1. ความหมายและความสำคัญของอาชีวเวชศาสตร์

อาชีวเวชศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานและสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน การศึกษาในด้านนี้ช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อแรงงาน เช่น โรคที่เกี่ยวข้องต่อแรงงาน โรคที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โรคจากสารเคมี และปัญหาสุขภาพจิต โดยมีบทบาทสำคัญในการสร้างความปลอดภัยและเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของแรงงาน

2. ความเสี่ยงด้านสุขภาพในที่ทำงาน

ในที่ทำงานความเสี่ยงต่อสุขภาพอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น

- 1) ปัจจัยทางกายภาพ เช่น แรงสั่นสะเทือน เสียงดัง อุณหภูมิสูง
- 2) ปัจจัยทางเคมี เช่น การสัมผัสสารเคมีที่เป็นพิษ เช่น สารตะกั่ว เบนซิน
- 3) ปัจจัยทางชีวภาพ เช่น การติดเชื้อจากจุลินทรีย์
- 4) ปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคม เช่น ความเครียดจากการทำงานที่มีความกดดันสูง

ตัวอย่าง ในโรงงานที่ใช้เบนซินในการผลิตมีรายงานพบว่า แรงงานบางส่วนป่วยเป็นโรคเมเร็งเม็ดเลือดขาวอันเนื่องมาจากการสัมผัสเบนซินเป็นเวลานาน

3. การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการทำงาน

การวิจัยด้านนี้จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดผลกระทบ เช่น

- 1) การตรวจวัดคุณภาพอากาศในโรงงาน
- 2) การสัมภาษณ์แรงงานเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ
- 3) การใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความเครียด

ตัวอย่าง ในการศึกษาเรื่อง ฝุ่น PM 2.5 ในสถานที่ก่อสร้างพบว่า ระดับฝุ่นมีค่าเกินมาตรฐานในช่วงเวลาการทำงานโดยแรงงานจำนวนมากมีปัญหาทางเดินหายใจ

4. แนวทางป้องกันและส่งเสริมสุขภาพในที่ทำงาน

แนวทางการป้องกันสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

- 1) การพัฒนาโปรแกรมสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพประจำ
- 2) การออกแบบสถานที่ทำงานให้เหมาะสม เช่น การติดตั้งระบบระบายอากาศ
- 3) การฝึกอบรมแรงงานเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกัน

ตัวอย่าง บริษัทผลิตอาหารในจังหวัดหนึ่งได้จัดโครงการฝึกอบรมแรงงานเกี่ยวกับเรื่องการใช้หน้ากากอนามัยป้องกันสารเคมีในโรงงานส่งผลให้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคปอดลดลงอย่างเห็นได้ชัด

5. กรณีศึกษา : การนำอาชีวเวชศาสตร์มาประยุกต์ใช้

ตัวอย่างที่ 1 การปรับปรุงสภาพการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งพบว่า การลดเสียงดังและการติดตั้งระบบดูดซับสารเคมี ช่วยลดอัตราการเกิดโรคในกลุ่มแรงงานได้ถึงร้อยละ 30

ตัวอย่างที่ 2 การใช้ระบบดิจิทัลเพื่อเก็บข้อมูลสุขภาพของแรงงานในโรงงานผลิตเหล็ก ทำให้สามารถวางแผนการตรวจสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การวิจัยด้านอาชีวเวชศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพของแรงงานในที่ทำงาน โดยใช้วิธีการที่ครอบคลุม ทั้งการประเมินความเสี่ยง การออกแบบแนวทางป้องกัน และการประเมินผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ ตัวอย่างที่กล่าวมาชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่ดีต่อสุขภาพแรงงานและประสิทธิภาพขององค์กร